

Koltai Zoltán

A KÖZÉP-DUNA MENTI KIEMELT TÉRSÉG HUMÁNERŐFORRÁS- FEJLESZTÉSE NYELVI KÉPZÉSSSEL

Absztrakt

A 99 települést magába foglaló Közép-Duna Menti Kiemelt Térség (KDMKT) 2020-ban az-
zal a céllal került megalapításra, hogy a Paksi Atomerőmű bővítéséből adódó lehetőségek-
nek és kihívásoknak szervezett kereteket biztosítson. A Kiemelt Térségre területfejlesz-
tési koncepció és stratégiai program született, melyben mások mellett humánfejlesztési
prioritás és intézkedések is szerepelnek. Bár formális értelemben a koncepciónak nem
képezi részét a Pécsi Tudományegyetem angol és orosz nyelvi képzési programja, melyet
a KDMKT településein, illetve Bonyhádon és Dombóváron élő felnőttek számára szervez-
tünk, bőven találunk kapcsolódási pontot az elképzelt humánfejlesztéshez. Az egyetemi
program elsődleges célja a térségben lakók vagy dolgozók felkészítése volt a Paks II. be-
ruházás megvalósítására érkező külföldi munkavállalókkal és családtagjaikkal való ered-
ményes kapcsolattartásra, ezzel is támogatva együttműködési készségüket. A képzések
lebonyolításába az egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kara (BTK), valamint a
Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kara (KPVK) által biztosított
nyelvtanárok kapcsolódtak be. A tanulmány keretében bemutatásra kerül a Közép-Duna
Menti Kiemelt Térség jövőképe, a térség humán erőforrás adottságai, a kapcsolódó hu-
mánfejlesztési intézkedések, valamint a nyelvi programmal kapcsolatos szervezési folya-
mat főbb lépései, kiemelt figyelmet fordítva az online megvalósítással kapcsolatos kihívá-
sokra, valamint elért eredményeinkre is.

Kulcsszavak: Közép-Duna Menti Kiemelt Térség; humánfejlesztés; nyelvi képzés

A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség megalakulása és jövőképe

A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség (KDMKT) létrejöttéről a 12/2020. OGY határozat
rendelkezik (Az Országgyűlés 12/2020. (V. 5.) OGY határozata a Közép-Duna Menti Ki-
emelt térség területi lehatárolásáról). Fontos kitétel, hogy bár földrajzi értelemben a Paksi
Atomerőmű a KDMKT területén helyezkedik el, az erőmű továbbra is országos hatáskörbe
tartozik és mint külső tényező nem lehet a Kiemelt Térség területfejlesztésének központi
eleme. Ezzel együtt a térség munkaerőpiaci és vállalkozásfejlesztési folyamataitól elvála-
szthatatlan, annak átfogó fejlesztési céljában az alábbi módon került nevesítésre: „a
KDMKT következő évtizedeit meghatározó paksi erőmű-bővítés generálta lehetőségek
kihasználása és kihívások kezelése oly módon, amely egyrészt biztosítja a KDMKT har-
monikus, kiegyensúlyozott és fenntartható fejlesztését, másrészt hozzájárul ahhoz, hogy
a KDMKT a helyi ambíciókra, értékekre és együttműködésekre építve képes legyen
javítani vonzerejét és értékteremtő képességét.” (A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség
Területfejlesztési Koncepciója 2021-2035, 2021, p. 14).

A térség három vármegye (Bács-Kiskun, Fejér, Tolna) összesen 99 települését foglalja magába, legnagyobb arányban tolnai (62), kisebb részben bácskai (29) és Fejér vármegyei (8) szereplőkkel. A terület térszerkezeti értelemben három markánsan elkülönülő részt képvisel:

- kistalvas dombvidék (rurális nyugati zóna: Tamási, Bonyhádi, Szekszárdi és Sárbogárdi járás)
- fejlett várostengely (gazdasági-technológiai magterület, Duna-menti folyosó: Dunaföldvár, Solt, Paks, Kalocsa, Tolna, Szekszárd)
- átmeneti fejlettségű térség (keleti, bácskai terület).

A heterogén térszerkezet alapján a fejlesztési prioritások is jól megkülönböztethetők, hiszen míg az aprófalvas nyugati részen inkább a közlekedési hálózat, a hiányos közművek (szennyvízhálózat) fejlesztése, a vállalkozások együttműködési és forrásbevonási képességének javulása teremtheti meg a sikeresebbé válást, a várostengely esetében a vállalkozások technológiai és humánerőforrás fejlesztése fokozhatja az innovációs potenciált és a települések központi szerepének további erősödését. A Dunától keletre fekvő területek elsődlegesen a közlekedési infrastruktúra fejlesztésétől remélhetik versenyképességük növekedését.

A KDMKT jövőképe egy olyan „zöld zóna” kialakítása, melynek alapja az erős helyi vállalkozásokon nyugvó stabil és dinamikus gazdaság, a színvonalas infrastruktúra és közszolgáltatások, valamint a jól működő közösségi élet, eredménye pedig a térségben élők folyamatosan javuló életminősége.

A szűken értelmezett gazdasági fejlődés hat pillére az alábbiakban foglalható össze (A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Fejlesztési Konceptiójához kapcsolódó Stratégiai Program 2021-2027, 2021):

- 1) jelentős foglalkoztatást biztosító ipar és agrárium
- 2) magas színvonalú, könnyen elérhető, széleskörű szolgáltatások
- 3) egyedi, innovatív, helyi sajátosságokon és kooperáción alapuló termékkínálat az agrár- és élelmiszerszektorban
- 4) az atomerőmű-fejlesztésen és üzemeltetésen alapuló, tudás- és technológia intenzív innovációs klaszter
- 5) tiszta energián és fejlett technológián alapuló, fenntartható környezetgazdálkodás
- 6) munkahelyeket létesítő turizmus

A közeli közép- és nagyvárosok (Budapest, Dunaújváros, Kaposvár, Kecskemét, Pécs, Székesfehérvár és Veszprém) szolgáltatásai ideális esetben inkább kiegészítik semmint helyettesítik a térségben működő vállalkozások kínálatát.

A tágabban értelmezett fejlesztési elvek között az alábbiak szerepelnek:

- életminőség javulása: gyarapodó anyagi javak, megfelelő közbiztonság, inspiráló, a települések lakosságmegtartó erejét növelő közösség, tiszta és természetes környezet, színvonalas egészségügyi szolgáltatások, perspektivikus jövő, a konfliktusok csillapítása

- környezeti és társadalmi fenntarthatóság biztosítása: természeti értékek gazdagsága, élhető környezet, a helyi identitások és kultúrák vitalitása, társadalmi harmónia
- helyi értékek használata és kiaknázása: a beavatkozások a helyi szereplők támogatására és erőfeszítésére támaszkodnak, a beavatkozások célja illeszkedik a helyi gazdasági szereplők, közösségek lehetőségeihez és képességeihez
- egyediség, kiválóság inspirálása: a gazdaságfejlesztés a vállalkozások termékeinek, technológiájának, üzleti folyamatainak egyediségét és minőségorientált jellegét szolgálja
- megfelelő háttér és lehetőség biztosítása minden érintett személynek és szervezetnek: stabil, biztonságos és kiszámítható életfeltételek, elérhető közszolgáltatások és egyéni fejlődési perspektíva társadalmi, földrajzi pozíciótól függetlenül
- hálózatos, klaszteralapú működés biztosítása: kiemelt térségi szereplők, települések, vállalkozások, szervezetek hálózataira épülő, fejlődés- és innovációorientált együttműködés, partnerségi kapcsolatok

A KDMKT kiemelt természeti erőforrása a Duna, melynek ökológiai, kulturális, turisztikai és közlekedési értéke egyaránt felbecsülhetetlen. A közös identitást erősíti a helyi kultúra, az itt élő nemzetiségek, tradíciók, művészeti alkotások és a turisztikai vonzerőként is funkcionáló rendezvények. A „zöld zóna” egyidejűleg építkezik a fejlett technológiából, a fenntartható környezetből, valamint a helyi identitásból és együttműködésekkel.

A területfejlesztési koncepcióban és stratégiai programban foglaltak érvényre juttatása a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács feladata, mely eredményes partnerkapcsolatra törekszik a KDMKT meghatározó társadalmi, gazdasági, politikai és tudományos szereplőivel, köztük a Kiemelt Térség leginkább érintett felsőoktatási intézményével a PTE Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Karával. Az operatív feladatokat ellátó munkaszervezet, a Közép-Duna Menti Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. (KDMFÜ) fő tevékenységei között egyaránt megjelenik a szolgáltatási tevékenység, az érdekérvényesítés és a közösségépítés. A KDMFÜ a munkaszervezeti feladatok ellátása mellett információnyújtással, kapcsolatépítéssel, valamint projektfejlesztő és projektmenedzsment tevékenységgel egyaránt segíti a térség érintettjeit.

Közép-Duna Menti Kiemelt Térség humán erőforrás adottságai és azok fejlesztési elképzelései

A Kiemelt Térség munkavállalási korú (15-64 év) népességének lélekszáma 150.555 fő volt 2022-ben (Grónay & Majoros, 2024, Népszámlálás 2022). A népesség legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerinti megoszlása jól mutatja, hogy az országos átlagtól jelentősen elmarad a felsőfokú végzettséggel és az érettségivel rendelkezők népességen belüli aránya, ennek megfelelően az alapfokú végzettségűek és a középfokú szakmai oklevéllel rendelkezők felülreprezentáltak a KDMKT területén:

- általános iskola 22,4% (országos érték: 18,6%)
- középfokú iskola szakmai oklevéllel 23,5% (18%)
- érettségi 24,7% (28,3%)

- egyetem, főiskola 13% (19,1%)

A Kiemelt Térség foglalkoztatottjai 2022-ben 110.053 főt tettek ki, ami a népesség 46,3%-a volt (elmaradva az országos 49,1%-tól), az ellátásban részesülő inaktívak az itt élők 27,1%-t jelentették, szemben az országos 23,6%-os értékkel. A foglalkoztatottak legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerinti megoszlása a népesség legmagasabb befejezett iskolai végzettségének megfelelően, az alábbiak szerint alakult:

- általános iskola 12,6% (országos érték: 10,3%)
- középfokú iskola szakmai oklevéllel 31,5% (23,2%)
- érettségi 33,9% (36,2%)
- egyetem, főiskola 21,3% (29,7%)

A Kiemelt Térségben 46.799 db vállalkozás működik, közülük (főtevékenység szerint) 22.109 db a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat területén (47,2%), ami közel kétszerese az országos (24,4%) értéknek. (Grónay, 2024, A regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint).

A bejelentett új álláshelyek szintén megerősítik a Kiemelt Térség heterogén jellegét (Grónay & Majoros, 2024). A három vármegyében egyaránt álláslehetőségeket kínáló közigazgatás mellett Bács-Kiskun vármegyében a kereskedelem, gépjárműjavítás és a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat kínál munkaalkalmat, Fejér vármegye érintett településeinek inkább a humán-egészségügyi, szociális ellátás és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, míg Tolna vármegyében a vízellátás, szennyvíz gyűjtése és kezelése, valamint a kereskedelem, gépjárműjavítás a leginkább érintett.

A bejelentett álláskeresőket nemek szerinti megoszlásában nincsenek lényeges különbségek (Bács-Kiskun: 55,4 % nő, 44,6 % férfi, Fejér: 57,4 % nő, 42,9 % férfi, Tolna: 53,2 % nő, 46,8 % férfi), ellenben a bejelentett új álláshelyek/regisztrált álláskeresők számarányát összevetve már jóval markánsabb különbségeket tapasztalunk (Bács-Kiskun: 159,8%, Fejér: 112,5%, Tolna: 120,2%).

A korábban bemutatott átfogó célhoz több középtávú, ágazati prioritás került kijelölésre, melyek között a humánfejlesztés is szerepel, kiemelt célként kezelve a KDMKT területén élők képzettségének megerősítését. A humánfejlesztési prioritás intézkedéseinek közvetlen és közvetett célcsoportjai között településvezetők, oktatási intézmények vezetői és munkatársai, felnőttképző intézmények, felsőoktatási intézmények, szakképző intézmények, nagyvállalatok, KKV-k, civil és nonprofit szervezetek, kormányhivatalok, kamarák, állami vagy önkormányzati többségi tulajdonban lévő gazdasági társaságok munkavállalói egyaránt megtalálhatók.

A humánfejlesztés prioritáson belül az alábbi négy intézkedésterület, azon belül tíz konkrét intézkedés került meghatározásra (A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Fejlesztési Konceptiójához kapcsolódó Stratégiai Program 2021-2027, 2021):

- I. intézkedésterület: Kapacitásbővítés és infrastruktúrafejlesztés a köznevelésben
 1. Elérhető állami és magán bölcsődei, ill. óvodai szolgáltatások körének bővítése
 2. Alap- és középfokú oktatás kapacitásainak bővítése, a meglévő infrastruktúra fejlesztésének támogatásával

3. Pedagógus- és andragógusfejlesztés, az alkalmazott eszköztár bővítése érdekében

A humánfejlesztési elképzelések fókuszában az a szándék húzódik meg, hogy a Kiemelt Térség felnőttkorú lakosságának minél nagyobb aránya váljék aktív munkaerőpiaci szereplővé. Ehhez hozzátartozik a jelenlegi kedvezőtlen demográfiai folyamatok megállítása a fiatal felnőttek helyben tartásával, családalapítási és gyermekvállalási körülményeik támogatása, a KDMKT területére történő új beköltözések vonzóvá tétele. Természetesen nem elhanyagolható tény, hogy a Paks II. beruházás hazai és külföldi munkavállalók, családtagjaik itt-tartózkodását eredményezi, ami önmagában indokoltá teszi a nevelő-oktató intézményhálózat kapacitásbővítését és infrastruktúra-fejlesztését. Mindezt tovább erősíti az a szándék, hogy a jelenleg még csak alapfokú végzettséggel rendelkező személyek az iskolarendszerű felnőttképzés keretében középfokú, szakirányú végzettséghez jutva kerüljenek előnyösebb munkaerő-piaci pozícióba. Bár az I. intézkedésterület címválasztása szűkebb tartalmat ígér, szintén ide tartozik az a gyermekkortól egészen felnőttkorig terjedő, lakossági szemléletformáló intézkedés (lásd IV. intézkedésterület), amely a KDMKT jövőképeben szereplő, innovációra fogékony zöld zóna megvalósítását szolgálja a pedagógusok és felnőttképzési szakemberek többretnű kompetenciafejlesztésén keresztül.

II. intézkedésterület: A képzési, szakképzési és foglalkoztatási rendszer fejlesztése, adaptáció előkészítése a prognosztizálható változásokhoz kapcsolódóan

1. Kereslet-, ill. kínálatvezértelt, folyamatosan felülvizsgált képzési és szakképzésfejlesztési stratégia elkészítése és megvalósítása
2. Ösztöndíjprogram kidolgozása a KDMKT-ben működő képzési rendszerhez kapcsolódóan
3. A K+F+I jelentőségének növelése a KDMKT területén, a felsőoktatási intézményi jelenlétének erősítésén keresztül

A Közép-Duna Menti Fejlesztési Ügynökség által koordinált, a munkaadói és munkavállalói oldal igényeinek egyidejű figyelembevételére összpontosító stratégia hatékony és adaptív, multiszektorális képzési programokat tenne lehetővé, ezzel is támogatva a rugalmas munkavégzési formák elterjesztését és a foglalkoztatási feltételek javítását. A tervezett felsőoktatási ösztöndíj a fiatal felnőttek számára nyújtana kiszámíthatóságot a felsőfokú tanulmányok idejére a leendő helyi munkaadók anyagi és elhelyezkedési támogatásával, ezzel is erősítve a KDMKT-hoz fűződő identitást és a kedvező irányú demográfiai folyamatokat. A Stratégiai Program azon szándéka, hogy a felsőoktatási intézmények alulreprezentáltságán változtatni szükséges, véleményem szerint mindenképpen árnyaltabb megközelítést igényel. Amellett, hogy a PTE Kultúratudományi, Pedagógusképző és Védőfejlesztési Karának székhelye Szekszárdon működik és a jogelőd főiskola 1977 óta folyamatosan biztosítja a felsőfokú tanulmányok helyben történő elérhetőségét, napjainkra a Kar alsófokú pedagógusképzési profilja jelentősen kibővült, agrártudományi, bölcsészettudományi, kultúráközvetítő és társadalomtudományi képzési programokkal egyaránt várja a felsőoktatásba jelentkezőket, amit megfelelő számú jelentkező esetén a Pécsi

Tudományegyetem széleskörű képzési portfóliója tovább bővíthet a célzott szakemberképzés tükrében. Mindez természetesen a II.3 pontban megfogalmazott K+F+I megnövekedett jelentőségét eredményezné a Kiemelt Térségben.

III. intézkedésterület: Társadalmi felzárkózás támogatása

1. Roma közösségek bevonásának elősegítése (elsősorban a mezőgazdasági és vidékfejlesztési jellegű projektek megvalósításába)
2. Munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci integrációjának erősítése, képzettségi és foglalkoztatottsági szintjük növelése

A társadalmi felzárkózást szolgáló intézkedési terület a Kiemelt Térség kedvező agrárgazdasági adottságaiból indul ki. Felismerve annak lehetőséget, hogy a helyi roma közösség tagjai a szükséges szakmai és személyes kompetenciák megszerzését követően egyidejűleg növelhetik munkaerő-piaci reintegrációs esélyeiket, válhatnak önfenntartó kistermelővé és biztosíthatják az agrárium területén szükséges pótlólagos munkaerőkínálatot. Szintén kiemelt célcsoportnak számítanak azok az egyéb 25 év alattiak, 50 év felettiek, fogyatékkal élők, megváltozott munkaképességűek, kisgyermekes szülők, tartós álláskeresők, alacsony iskolai végzettségűek, valamint sajátos nevelési igényű tanulók, akik részére akár az átképzés, kompetenciafejlesztés keretében fokozottan biztosítható eredményes munkaerő-piaci integrációjuk. Mindez hatékony eszközként szolgálhatja a KDMKT területén élők iskolai végzettségének növelését, a közösségfejlesztés és helyi identitástudat erősítését is.

IV. intézkedésterület: Szemléletformálás

1. Interkulturális érzékenyítő programok megvalósítása a Kiemelt Térség várható demográfiai változásainak támogatása érdekében
2. Környezeti és társadalmi fenntarthatósághoz kapcsolódó, szemléletformáló eseménysorozat kidolgozása és megvalósítása, szektorközi együttműködésen keresztül

A korábban már jelettek szerint, a Paks II. beruházás jelentős számú külföldi munkavállaló, valamint családtagjaik megjelenését eredményezi a Kiemelt Térség területén. A helyben élők részére elengedhetetlen olyan interkulturális érzékenyítő programok megvalósítása, ami segítheti az eredményes konfliktuskezelést és nagyban támogatja a KDMKT területére érkezők sikeres beilleszkedését akár a helyi identitástudat egyidejű erősítése által. Egyértelmű cél a hátrányos előítéletek megszüntetése, a diszkriminációs veszélyforrások azonosítása és a kulturális sokszínűségből származó potenciális előnyök valamilyen érintettel történő megismertetése. Az eltérő kulturális sajátosságok megértése korosztálytól függetlenül minden helyben élő és ide érkezőt építhet, kiemelt célcsoportként nevesítve az oktatási, egészségügyi és kulturális intézmények munkavállalóit. (Véleményem szerint részletes bemutatásra kerülő nyelvi programunk ezen a területen jelentett hatékony támogatást a személyközi kommunikáció megerősítése által.) Végül a KDMKT jövőképeként definiált, együttműködésen és innováción alapuló, fenntartható, zöld zóna elképzelhetetlen a térségben élők aktív közreműködése nélkül, melyet szemléletformáló programok széles köre támogathat.

Nyelvi képzés a Közép-Duna Menti Kiemelt Térségben

A Pécsi Tudományegyetem 2021-ben térítésmentes, online angol és orosz nyelvtanulási lehetőséget biztosított a KDMKT településein, illetve Bonyhádon és Dombóváron élő felnőttek számára. A program célja a térségben lakók vagy dolgozók felkészítése volt a Paks II. beruházás megvalósítására érkező külföldi munkavállalókkal és családtagjaikkal való eredményes kapcsolattartásra, ezzel is támogatva együttműködési készségüket. Elsődleges célcsoportnak a szolgáltató- és vendéglátóipar, közintézmények (rendőrség, katasztrófa-védelem, kormányhivatalok, önkormányzatok, egészségügyi és oktatási intézmények), valamint a paksi erőmű dolgozói és családtagjaik számítottak, a nyelvi programban kizárólag 18 év felettiak vehettek részt.

A potenciális érdeklődők először áprilisban, majd júniusban és októberben is jelezheték részvételi szándékukat, melyek során az online nyelvi szintfelmérők kitöltése is megtörtént. Szintén ekkor nyílt lehetőség az adott napon belül preferált időszak megjelölésére, választási lehetőséget kínálva a munkaidőn belüli délelőtti, délutáni és munkaidő utáni időszavok között. Köszönhetően a hatékony toborzási folyamatnak, melynek során a térség mintegy 100 önkormányzatát, az érintett megyék kamaráit, különböző médiumokat, valamint meghatározó vállalati és egyéb egyetemi partnereinket is tájékoztattuk a lehetőségről, összesen 1164 fő jelezte felénk nyelvtanulási szándékát. A képzésre 82 településről érkezett regisztráció.

A nyelvi program megvalósításakor természetesen kiemelt figyelmet fordítottunk a felnőttképzés alapvető sajátosságaira (Nemeskéri & Pataki, 2007):

- felnőttképzésre csak erre felkészült képzők alkalmasak (ezért döntöttünk a PTE BTK és KPVK által delegált, tapasztalt nyelvtanárok mellett),
- fontos a motiváció megerősítése, a résztvevők folyamatosan győződjenek meg a képzés hasznosságáról (a képzés tartalmi követelményeit úgy állítottuk össze, hogy az minél inkább illeszkedjen a résztvevők elvárásaihoz),
- a felnőttek megalapozottabb önértékeléssel rendelkeznek, ezért abban kell támogatást kapniuk, amiben valóban fejlődniük szükséges (ezt a célt szolgálta az ötfokozatú képzési szint),
- időkorlátok és terhelhetőség figyelembevétele (a jelentkezők napi időbeosztásához legjobban illeszkedő csoportbeosztást készítettünk),
- igény a visszajelzésre a képzés során (a résztvevői elégedettséget saját kérdőívünkkel mértük fel).

A jelentkezők nyelvtudása, és időbeni kíváncsiságuk alapján az alábbi csoportképzésre tettünk javaslatot:

- angol nyelv: 816 fő (kezdő: 233 fő, álközép: 78 fő, előközép-haladó: 119 fő, közép-haladó: 244 fő, haladó: 142 fő), amely 59 csoport indítását indokolta,
- orosz nyelv: 348 fő (kezdő: 265 fő, előközép-haladó: 16 fő, középhaladó: 42 fő, haladó: 25 fő), amely 23 csoportot feltételezett.

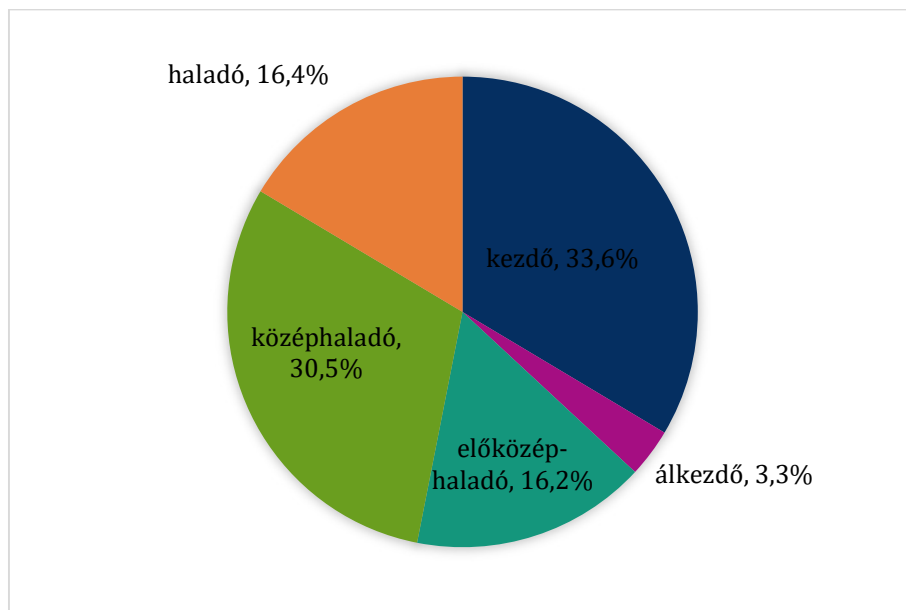
Előkészítő munkánk fontos részét képezte az oktatók és a résztvevők online hozzáféréseinek biztosítása, megfelelő felkészítésük, melynek kapcsán bátran építhettünk többéves,

nyelvi oktatásszervezési tapasztalatunkra (Koltai, 2021). A jelenléti oktatással szemben nehezítő tényezőnek számított az érintettek körében előforduló digitális kompetencia hiány, valamint a nem megfelelő informatikai eszközellátottság. A jelentősen differenciált digitális háttérfeltételek egyaránt visszavezethetők voltak életkori, iskolai végzettségből vagy munkaerő-piaci pozícióból eredeztethető magyarázatokra (Juhász, 2020, Cseh, Egervári, Horváth & Pankász, 2017). Oktatóink figyelmét külön is felhívtuk a tanórák rögzítésének fontosságára, ezzel is elősegítve az esetleges hiányzók minél könnyebb órapótlását.

Karoliny és Poór (2017) alapján a képzési program szempontrendszerét az alábbi módon valósítottuk meg. A program célja a térségben lakók vagy itt dolgozók felkészítése volt a külföldi munkavállalókkal és családtagjaikkal való eredményes kapcsolattartásra, melyhez nélkülözhetetlen a megfelelő nyelvtudás (cél kijelölése). Joggal számítottunk arra, hogy egyaránt népszerűek lesznek angol és orosz nyelvi képzéseink (tartalom, tananyag meghatározása). Az online képzések 40 órás modulokban, heti 2x2 órában, jellemzően 10 héten keresztül történtek, a Pécsi Tudományegyetem által biztosított Microsoft Teams program közvetítésével. (Mivel a Tolna Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság munkatársai kizárólag jelenléti formában megvalósuló képzést igényeltek, esetükben személyes oktatás keretében történt a program megvalósítása szekszárdi székhelyükön.) A csoportok kialakítása során elsődleges szempontunk a meglévő nyelvtudás volt, ezzel is törekedve arra, hogy minél egységesebb legyen az egy csoportban tanulók tudásszintje. Az aktuális nyelvismeret mellett figyelembe vettük, hogy a képzés munkaidőben vagy azon túl valósulhat meg, így részben reggeli, részben koradélutáni, részben munkavégzést követő kezdési időpontokkal indultak csoportjaink munkanapokon, 8-18:30 óra között. A rendelkezésre álló információink alapján minden érdeklődőnek megküldtük a számára javasolt csoportot, egyben azt az egyéb csoportot is, ami alternatívaként állt rendelkezésére, biztosítva ezzel az esetleges változtatás lehetőségét (szervezés, helyszín, időbeosztás). A képzés középszintig (KER B2) történt, annak lebonyolításába a PTE BTK és PTE KPVK által biztosított nyelvtanárai kapcsolódtak be (képzők kiválasztása). A program résztvevőinek elégedettségét az egyes modulok végén kitöltésre kerülő kérdőívünkkel mértük (program ellenőrzése).

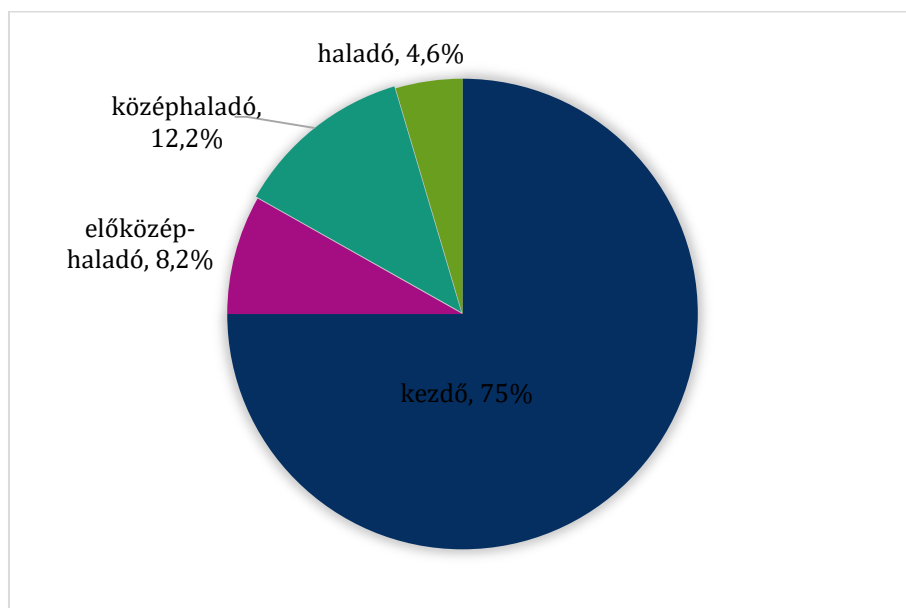
A regisztrált érdeklődők közül végül 881 fő, az eredeti létszám közel 76%-a kapcsolódott be ténylegesen a programba. A tavaszi, nyári és őszi beiskolázás keretében összesen 82 csoportban, 5 nyelvi szinten (kezdőtől a haladóig) zajlottak képzéseink. Egyik legfontosabb célkitűzésünk, miszerint több szemeszteren keresztül, folytatólagos részvétel mellett valósuljon meg programunk, sikeresen teljesült. Jól példázza mindezt, hogy míg az első, tavaszi modulban az angol kezdő tanulók száma volt a legszámosabb (1. ábra), addig a második, nyári csoportképzésre közel ötszörösére nőtt az álkezdő résztvevők száma. Hasonló tendenciákat tapasztaltunk a tavasszal még középhaladó szinten tanulók létszáma és a nyáron már haladó szintre jelentkezők viszonylatában is. Az orosz nyelv esetében ugyan valamennyi beiskolázás során a kezdő csoportok voltak a legszámosabbak (75-77,6%), de a haladó szintre jelentkezők száma nyárra itt is megduplázódott (2. ábra). A résztvevők nyelvi szintek szerinti tagozódása egyértelművé tette számunkra, hogy míg oroszból a nyelvi alapok (újra)elsajátítása, addig angol nyelvből a meglévő nyelvi kompetenciák megerősítése számított alapvető motivációnak a jelentkezések során.

1. ábra: Az angol tudásszint szerinti megoszlás (tavaszi modul, N=420)

Forrás: PTE KPVK alapján saját szerkesztés

2. ábra: Az orosz tudásszint szerinti megoszlás (tavaszi modul, N=196)

Forrás: PTE KPVK alapján saját szerkesztés

A leginkább preferáltnak a munkaidőn túli időszak bizonyult, csoportjaink 2/3-a ekkor működött. Tavasszal 25, nyáron 18 kollégánk, míg ősszel újabb 3 kollégánk kapcsolódott be a képzésekbe, jellemzően 1–3 csoport oktatását vállalva. Az oktatás gyakorlatorientált módon zajlott, elsődleges célja az élőnyelvi kommunikációra való felkészítés volt. A tanfolyamokon a négy alapkészség közül a beszédkésztség és a hallás utáni szövegértés került a középpontba, a minimálisan szükséges olvasás- és íráskészséggel, illetve nyelvtani ismeretekkel megtámogatva a nyelvi kompetenciákat. Külön kiemelendő, hogy valamennyi elindított csoportunkat eredményesen be is tudtuk fejezni, melyhez a kis csoportlétszám

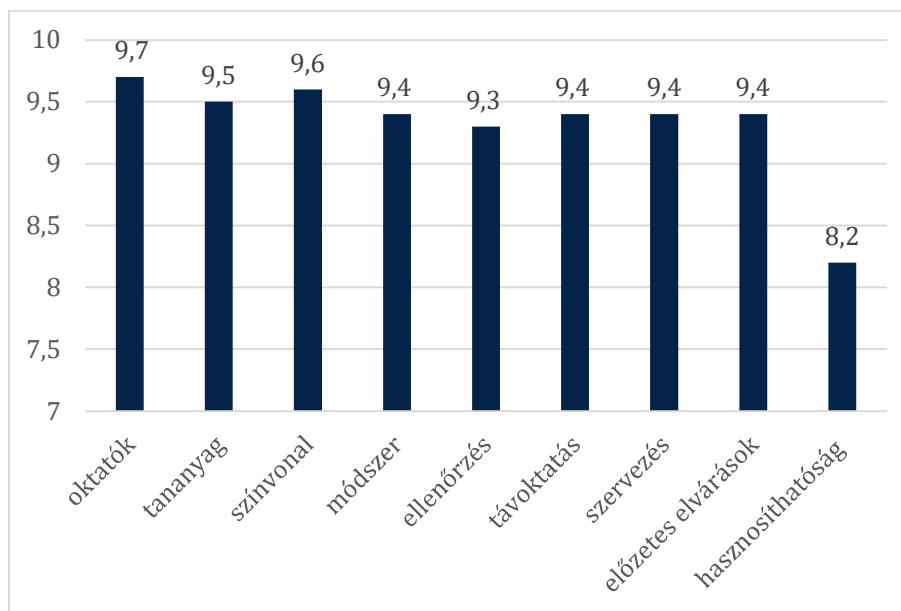
(6–14 fő) egyértelműen hozzájárult. Minden modul végén a sikeres részvételt igazoló egyetemi tanúsítványt állítottunk ki a csoporttagoknak.

Természetesen egy képzés sikere nem csak a program kialakításán és lebonyolításán múlik, legalább ennyire meghatározók a résztvevői tapasztalatok is (Karoliny & Poór, 2017, Szirmai & Klein, 2009). A modulok végén az alábbi kérdéseket tettük fel a program résztvevőinek:

- Mennyire elégedett az elvégzett képzés oktatójával?
- Mennyire elégedett a képzés során használt tananyaggal?
- Mennyire elégedett a képzés színvonalával?
- Mennyire elégedett a képzésen alkalmazott módszerekkel?
- Mennyire feleltek meg elvárásainak a tudása ellenőrzésére alkalmazott módszerek?
- Mennyire elégedett a távoktatási formával?
- Mennyire elégedett a képzés megszervezésével?
- Mennyire felelt meg elvárásainak a képzés összességében?
- Mennyire tudja hasznosítani a képzésen tanultakat a napi kapcsolattartás során?

Az 1–10 pont közötti skálán kimondottan magas, 9,6 pontot ért el képzésünk színvonala (3. ábra). Az oktatók 9,7-es, a tananyag 9,5-ös, míg a távoktatási módszer és a szervezés 9,4-es pontértéket kapott. A tanultak hasznosíthatóságára adott érték (8,2) szintén jónak mondható, melyen belül az angol valamivel magasabb (8,7) értéket képviselt, mint az orosz nyelv (7,7).

3. ábra: Résztvevői elégedettség (N=158)

Forrás: PTE KPVK alapján saját szerkesztés

Összegzés

Bármilyen település vagy térség hosszú távon sikeres működése komplex folyamat eredménye, melyet a gazdaságon kívül társadalmi és természeti tényezők kölcsönkapcsolata befolyásol. Éppen ezért a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség fejlődését is kizárólag a humánfejlesztési prioritás és stratégiai programban szereplő egyéb, jelen tanulmányban nem részletezett ágazati prioritások (infrastruktúra-fejlesztés; gazdaságfejlesztés; innováció, környezetbarát (zöld) fejlesztés; település- és intézményfejlesztés) szinergikus együttműködése biztosíthatja. Az intézkedési javaslatokat a KDMKT szereplői további kapcsolódó programokkal árnyalhatják, ahogy ez nyelvi képzésünk esetében is történt. Azt gondoljuk, a program kedvező megítélése, a több modulon keresztüli aktív részvétel egyértelműen bizonyítja, a célként megfogalmazott szemléletformálás a személyközi kommunikáció oldaláról megerősítést nyert, ezzel támogatva a térségben élők eredményes kapcsolattartását és hatékony együttműködésüket. Bízunk benne, hogy az átfogó térségi célként definiált harmonikus, kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődést a Kiemelt Térség meghatározó felsőoktatási intézményeként aktív hozzájárulásunkkal segíthetjük a jövőben is.

Irodalomjegyzék

- Cseh, J., Egervári, D., Horváth, J., & Pankász, B. (2017). A 21. század digitális munkaerő-piaci kihívásai. *Tudásmenedzsment*, 18(1), 103–110.
- Grónay, A., & Majoros, Zs. (2024). Képzési és Foglalkoztatásfejlesztési Fórum „Munkaerő-biztosítás és képzés” munkacsoport, Online munkacsoportülés 2024. január 22.
- Grónay, A. (2024). Fenntartható együttműködések települési környezetben, Közép-Duna Menti Kiemelt Térség, 2024. június 20. https://www.nak.hu/images/2024/Gronay_Andrea_Fenntarthato_egyuttmukodesek_telepulesi_kornyezetben.pdf (Letöltés dátuma: 2024. október 1.)
- Juhász, T. (2020). Digitális kompetencia a mindennapjainkban. *Új munkaügyi szemle*, (1)3., 44–53.
- Karoliny, M., & Poór, J. (2017). *Emberi erőforrás menedzsment kézikönyv. Rendszerek és alkalmazások*. Budapest: Wolters Kluwer.
- Koltai, Z. (2021). Egy izgalmas kihívás sikeres megoldása – Ötéves a belső nyelvi képzés a Pécsi Tudományegyetemen. *Tudásmenedzsment*, 22(2), 108–119.
- A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Területfejlesztési Konceptiója, 2021-2035 (2021). <https://kdmfu.hu/wp-content/uploads/2021/10/A-KDMKT-Teruletfejlesztesi-koncepcio-20210528.pdf> (Letöltés dátuma: 2024. október 1.)
- A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Fejlesztési Konceptiójához kapcsolódó Stratégiai Program, 2021-2027 (2021). https://kdmfu.hu/wp-content/uploads/2021/10/KDMKT_Strategia_Program_20210604.pdf (Letöltés dátuma: 2024. október 1.)
- Nemeskéri, Gy., & Pataki, Cs. (2007). *A HR gyakorlata*. Budapest: Ergofit Kft.
- Népszámlálás 2022, Végleges adatok, A népesség főbb jellemzői (országos és területi adatok) <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/vegleges-adatok/kiadvany/> (Letöltés dátuma: 2024. október 1.)
- Az Országgyűlés 12/2020. (V. 5.) OGY határozata a Közép-Duna Menti Kiemelt térség területi lehatárolásáról. <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/97eaeed5528c00bdcb40aa29687a8a86b664a50e/megtekintes> (Letöltés dátuma: 2024. október 1.)
- A regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint. https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0003.html (Letöltés dátuma: 2024. október 1.)
- Szirmai, P., & Klein, S. (2009). *Üzleti tervezés – Üzleti gondolkodás. Induló vállalkozások tervezése*. Budapest: Edge 2000 Kiadó.